

Анжеліка Кокарєва
заступник декана з наукової та міжнародної діяльності
к. пед. наук, доцент, Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

The use of distance learning technologies in the educational process is aimed at a deep comprehension of educational material and the formation of communicative informational self-educational competencies. Today, during the war, many participants in the educational process find it difficult to adapt to new living standards. It is important to keep in mind that higher education institutions are not buildings, but still, for the first time, participants in the educational process - scientific teaching staff and higher education applicants. Distance learning in war conditions is a priority, but it cannot replace live communication between higher education applicants and teachers. Therefore, students get opportunities, namely to study independently, teachers acquire the ability to use modern information technology in distance learning.

Відповідно до Закону України «Про освіту» та Наказу МОН України «Положення про дистанційне навчання» поєднання традиційного та дистанційного навчання сьогодні є одним із пріоритетних форм здобуття вищої освіти. В недоліках дистанційного навчання в умовах війни ми вбачаємо, обмеженість живого спілкування, що впливає на навчання та на погіршення стану психічного здоров'я і втрату мотивації. Багатьом учасникам освітнього процесу стає складно пристосуватися до нових норм життя. Важливо враховувати те, що заклади вищої освіти це не будівлі, а все ж таки впершу чергу учасники освітнього процесу - науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти. Зараз університети у соціальному просторі здобувачів вищої освіти та викладачів існують лише як номінальна одиниця, варто відзначити психологічний стан учасників освітнього процесу. Сьогодні багато учасників освітнього процесу залучені у волонтерстві, працюють або перебувають у лавах Територіальної оборони або Збройних Сил України, тому не мають змоги приділяти навчанню стільки ж уваги, скільки до початку війни.

Дистанційне навчання – це цілеспрямований інтерактивний процес взаємодії викладача та здобувача вищої освіти, що ґрунтується на використанні сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, які дозволяють здійснювати навчання на відстані, надає можливість отримувати освіту у процесі виробничої діяльності, за

місцем проживання, можливість організації процесу самоосвіти, планування та здійснення індивідуальної освітньої траєкторії залежно від власних можливостей і потреб, поширює коло людей, яким доступні всі види освітніх ресурсів поза віковими, соціальними обмеженнями, станом здоров'я, підвищує соціальну та професійну мобільність населення [1, с. 70].

Упровадження дистанційних технологій навчання у освітній процес спрямоване на глибоке розуміння навчального матеріалу та формування комунікативних (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі Інтернет), інформаційних (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвітніх (уміння навчатись самостійно) компетентностей. Дистанційне навчання сприяє формуванню таких особистісних якостей як активність, самостійність, креативність, творчість, відповідальність, цілеспрямованість тощо. Здобувач вищої освіти має вчитися працювати у команді дистанційно, оволодіти skill soft, підвищити власну інформаційну компетентність, вміти виокремити та опрацювати необхідний зміст навчальної дисципліни, мотивуватися до здійснення освітньої діяльності та побудови власної траєкторії розвитку. Таким чином, серед переваг дистанційного навчання для здобувача освіти можна виокремити: можливість підлаштовувати темп навчання під себе; виявити зони розвитку здобувачів освіти; проглядати навчальний матеріал повторно; зниження психічного та фізичного навантаження; формування навички самоосвіти. Проте поряд з перевагами є і недоліки у впровадженні дистанційного навчання в освітній процес. До них можемо віднести: обмеження безпосереднього соціального спілкування; гаджетизація життя; мала кількість годин, яка відведена на практику.

Навчальний процес в Національному авіаційному університеті, на Факультеті лінгвістики та соціальних комунікацій повністю відновлено після вимушених канікул. Для викладачів це не було викликом з точки зору організації дистанційного навчання, оскільки це не перший досвід проведення освітнього процесу онлайн, всі швидко адаптувались. Використовувалась корпоративна пошта та комунікації Telegram, Viber, Google Meet, Zoom. Всі Classroom наповнені необхідними навчальними, методичними матеріалами, для здобувачів організован гнучкий онлайн режим, скореговано розклад занять, відповідно до нових реалій, що склалися в країні в умовах війни. Сьогодні система дистанційного навчання дозволяє не тільки проводити навчання, а й здійснювати контроль знань та оцінювати досягнуті здобувачами вищої освіти результати навчання. Міністерством освіти і науки України видані нормативні та розпорядчі документи, у

яких зазначені рекомендації щодо форм проведення підсумкового контролю та атестації, зокрема, це можна зробити в дистанційній або змішаній формах.

Щоб з'ясувати можливості здобувачів навчатися в дистанційному форматі *в умовах війни*, було проведено анкетування дослідження на освітній платформі Google Classroom за допомогою Blank Quiz. Вибірку склали 96 студента I-IV курсів Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, спеціальності 053 «Психологія». Зокрема, на запитання «Чи проводять пари дистанційно викладачі *в умовах війни*?» відповідь «так, проводять» дало 76,5 % здобувачів вищої освіти, «ні, не проводять» — 16 % респондентів, «важко відповісти» — 7,5 % здобувачів вищої освіти. На запитання «Чи є у Вас можливість навчатися дистанційно в умовах війни за допомогою формату WEB-class (google class)?» відповідь «так» дало 60% студентів, «ні, немає можливості» — 32 % респондентів, «важко відповісти» — 8 % опитаним. Аналіз відповідей на запитання «Чи готові Ви психологічно до навчання в умовах війни?» відповідь «так» дало 50% здобувачів вищої освіти, «ні, не готові» — 40 % респондентів, «важко відповісти» — 10 % здобувачів вищої освіти. Отже, виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що дистанційне навчання в умовах війни є пріоритетним, але воно не може замінити живого спілкування здобувачів вищої освіти з викладачем, тому здобувачі опановують нові можливості, а саме навчаються вчитися самостійно, викладачі опановують та посилюють вміння використовувати сучасні інформаційні технології під час дистанційного навчання.

1. Жевакіна Н.В. Технологія дистанційного навчання: сутність та особливості. Вісник ISSN 1992-5786. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах 96 Луган. держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. № 4. 2003. С. 68–73.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayinupro-osvitu>
3. Наказ МОНУ від 25 квітня 2013 року (№ 466) «Положення про дистанційне навчання». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.